

Skal klinisk undervisning også blive til et monster

TV2's udsendelse "presset ungdom" har rejst tiltrængt debat om en ungdomsgeneration i mistrivsel. Fokus er på kulturen i gymnasierne. Man følger lærere og rektorer i arbejde og unge i tydelig mistrivsel.

Frustrerede lærere og rektorer bruger i udsendelsens interviews udsagn som: "Vi har skabt et monster - et studieliv som ikke er egnet til børn og unge", "dannelse og livsglæde samt trivsel er blevet smadret".

Forskere i ungdomsliv og psykologer, som skal hjælpe de unge, udtaler sig også. De pointerer de sidste to årtiers styringsmekanismer i uddannelsespolitikken med fokus på tempo og præstation som en del af årsagen til, hvad der benævnes som en *mental epidemi*. De forklarer, at den strategi har betydet et uddannelsessystem som ikke levner plads til at den studerende stopper op, er nysgerrig, fordyber sig for længe i det faglige stof, for det hele er så gennemreguleret og hastighed er essentielt.

En så stærk udsendelse gør indtryk. Det tvinger os der arbejder med unge mennesker til selvrefleksion. Hvordan prioriterer UC'er og praktiksteder levering af god klinisk undervisning? Hvilke vilkår er der for dannelse ind i professionen? Fylder præstationsfokus også for meget hos os og er vi faktisk ved at skabe en "forlænget gymnasiekultur" - et nyt monster i den kliniske undervisning?

Bestyrelsesmedlemmerne i FKUF (Fraktionen af kliniske undervisere) mærker selv, i vores daglige virke som kliniske undervisere, tidens barske økonomiske virkelighed. Vi bliver presset på vores rammer og vilkår. Nedskæringer er blevet hverdag. Tendensen er tiltagende, kan vi forstå på henvendelser fra vores medlemmer. Flere bliver pålagt øget antal driftsopgaver og mindre tid bliver afsat til opgaven med klinisk undervisning. Situationen forstærkes af, at nedskæringerne har negativ effekt på de praksisfællesskaber, den kliniske undervisning skal foregå i. Overskuddet fra kolleger til at deltage og bidrage, er flere steder minimalt. Krydspreset på den enkelte KUF øges, og vi ser flere fratrædelser fra meget erfarne kolleger. En trist faglig udvikling, et stort tab for arbejdspladserne, for faget og ikke mindst de studerende.

Dannelse sker i den kliniske undervisning

I bogen *Sidste Chance - nye perspektiver på dannelse*, af Lene Tanggaard mfl., defineres dannelse som; "Proces hvor mennesker myndigøres ved at vokse ind i et fællesskab, hvor det i udgangspunkt er underkastet normer og traditioner, som det siden kan bidrage til at vedligeholde eller forny".

Videre pointeres det i samme bog at dannelse sker når vi ikke blot har for øje at opfylde fastlagte formål og læringsmål, at dannelse har værdi i sig selv, ikke kan styres efter, ikke kan undervises i og ikke kan bedømmes ud fra en målorienteret skala.

Dannelse i vores uddannelse sker gennem god klinisk undervisning i sunde praksisfællesskaber. Det er ikke nok blot at have gode relationelle kompetencer, kunne forstå de studerendes udfordringer og være dygtige klinikere (<https://www.klinuvfys.dk/kompetenceprofil>). Der skal eksistere ordentlige arbejdsbetingelser for den kliniske underviser, der understøtter den vigtigste opgave, at den studerende bliver givet mulighed for at påbegynde egen fremtidig praksisdannelse. I god klinisk undervisning er der overskud til at kigge væk fra det fastlagte pensum, søge det spontane og umiddelbare for dermed at kunne åbne op for fagets tavse viden for den studerende. God klinisk undervisning sker i inkluderende praksisfællesskaber hvor fysioterapiens traditioner, vores arbejdsmetoder, og fagets værdigrundlag bliver tydelige for den studerende. Sidstnævnte med afsæt i vores etiske retningslinjer, som beskriver et altruistisk virke på baggrund af humanistiske grundværdier. Den centrale person som kan skabe denne gode klinisk undervisning, er den kliniske underviser.

Præstation i den kliniske undervisning

Center for ungdomsforskning (CEFU) offentliggjorde i efteråret 22 resultaterne af et stort studie omkring selvrapporert mistriivsel, hos unge studerende mellem 16-24 år. Alarmerende angav cirka hver anden adspurgte en grad af mistriivsel. I studiets konklusion påpeges præstation som en af årsagerne. De studerende angiver øget fokus på præstation, jo længere de kommer i uddannelsessystemet, som kilde til mistriivsel. Dette mærker vi blandt andet gennem et faldende optag på uddannelserne. Det er ikke længere forventeligt at de unge vil vores fagprofession.

I en uddannelse som vores, hvor vi lige nu tester deres evner flere gange i hvert semester, må vi stille os selv spørgsmålet, om det er anstrengelserne og udbyttet værd? Er vi selv med til at bidrage til mistriivsel? Betyder denne strategi faktisk følelse af utilstrækkelighed hos mange? Konsekvensen kan blive klinisk undervisning, hvor de studerende ikke føler sig set som hele mennesker, men udelukkende bedømt på deres duelighed, på baggrund af deres præstationer. Kortsigtet læring i forhold til fastlagte læringsmål prioriteres og fagets traditioner, etik og baggrund er bortvasket. Et studiemiljø, hvor humanisme og altruisme er fortrængt og erstattet med naturalisme og egoisme. Resultatet kan blive frafald, for de unge i dag "vælger med fødderne" - de går der hen hvor de føler sig mødt i øjenhøjde.

Så kære alle interessenter i og omkring den kliniske undervisning (kliniske undervisere, ledelser på UC'erne, undervisningsministeriet, fagpolitiske aktører, ledelser på praktiksteder og ikke mindst de studerende). Vi skal i dialog med hinanden! Vi er i FKUF klar til at investere tid sammen med jer, for at kunne drøfte den

nuværende undervisning og diskutere hvilket ståsted og fokus, der skal være udgangspunktet for den kliniske undervisning fremadrettet.

Og kære alle jer, der ikke har interesse lige i klinisk undervisning og fysioterapeutstuderende som sådan, men som er interesseret i et sammenhængende sundhedsvæsen med ordentlig rehabilitering og genoptræning. Vi ser samme tendenser i flere faggrupper. Det nytter ikke at man til den ene side ikke forstår, at der ikke er nok der søger vores sundhedsfaglige uddannelser, at vi mangler hænder, når man til den anden side undergraver og udhuler rammer og vilkår for dem, der skal varetage en stor del af de studerendes tarv, faglige og personlige udvikling. Det er en ond spiral på den lange bane. Vi kigger ind i en fremtid, hvor dygtige, selvstændigt tænkende sundhedsfaglige bliver en mangelvare. Vi må bremse op, reflektere og gå i dialog.

Gør vi ikke det, er der risiko for, at vi også skaber et monster.

Bestyrelsen i FKUF